

Uusi testamentti ja teosofia.

V.

„Autuaat ovat rauhantekijät“.

Tarkastaessamme autuudenjulistuksia lähemmältä, huomaamme, että ne oman luonteensa mukaisesti paritellen ryhmittyvät. Samaten kuin ensimmäinen ja viimeinen kuuluvat yhteen,¹⁾ samaten kuuluvat toinen ja seitsemäs. Seitsemännessä sanotaan: »autuaita ovat rauhantekijät, sillä heidät nimitetään Jumalan pojiksi.»²⁾ Toinen autuus on suomennoksen mukaan: »autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen», mutta järjestys on epäilemättä väärä; tämä autuus on oleva kolmantena ja toisena on oleva: »autuaita ovat sävyisät, sillä he saavat periä maan», joka järjestys onkin noudatettuna Tischendorfn kreikkalaisessa tekstissä. Korvan kuulemalta jo ymmärtää, että ne, joita nimitetään »pojiksi», ja ne, jotka saavat »periä», kuuluvat yhteen. Sitäpaitsi kreikkalainen sana *praeis* on suomeksi »sävyisät» merkityksessä »hiljaiset, lempeät», joka puolestaan hyvin sopii sanottavaksi rauhantekijöistä. Mutta aivan selväksi tämä yhteys käy molempain värsyjen sisäisestä merkityksestä.

Älkäämme unohtako, että Jeesus autuuden julistuksillaan tarkoittaa varsinaisia opetuslapsiaan. Samoin kuin näiden tulee elää köyhyydessä, samoin he saivat olla »rauhantekijöitä». Mitä tämä sisälsi?

Jokainen ihminen herättyään henkisesti tahtoo tehdä työtä totuuden, Jumalan, ihmiskunnan hyväksi, tahtoo palvella veljiään ja voimiensa takaa luoda onnea maailmaan. Tämä koskee etenkin niitä »valittuja» (Matt. XX: 16), jotka ovat päässeet vihityn opettajan oppilaiksi ja joiden koko elämänpyrkimys ja elämäntehtävä on totuuden julistaminen ja ihmisten palveleminen.

Keinoja on ihmisten mielestä monenlaisia, millä voitaisiin ihmiskunnan onnea edistää. Kehitys onneen päin, sanotaan, kulkee yhteiskunnallisten ja valtiollisten parannusten kautta, ja monet kärsimykset olisivat helpostikin poistettavissa, jos fyysillisen elämän ulkonaisia oloja saataisiin muutetuiksi. Olojen parantaminen silmämääränä saatetaan nyt hairahtua käyttämään semmoisiakin keinoja, joita tarkotuksen pitäisi pyhittää, vaikeivät itsessään ole oikeita. Niinpä turvaututaan väkivaltaisiin tekoihin, murhiin, vallankumouksiin y. m.

Jeesus kieltää väkivallasta. Hän näyttää, että totisille opetuslapsille on ainoastaan yksi keino luvallinen: sen ikuisen sopusoinnun, rauhan ja tasapainon palveleminen, joka vallitsee elämän korkeimmilla tasoilla maailman alusta sen loppuun saakka. »Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niinkuin se (esteettä aina) tapahtuu taivaissa», hän opettaa heitä rukoilemaan. Ja kun kansanjoukko tuli Jeesusta kiinnittämään ja hänen oppilaansa nähdessään uhkaavan vaaran kysyivät: »Herra, emmekö iske miekalla?» ja yksi niistä »iski ylimäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä oikean korvan», niin Jeesus esti heitä ja sanoi: »jättäkää tämä, sillä se joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu»; ja hän paransi palvelijan korvan.³⁾ (Luk. XXII: 49-51; Matt. XXVI: 51, 52). Olihan hän opettanut heille, että ainoastaan lempeät ja hiljaiset rauhantekijät kuuluivat Jumalan valtakuntaan.

Yhtäkaikki meidän ei pidä erehtyä luulemaan, että tämä rauhallinen tapa auttaa ihmisiä jää tuloksia vaille. Ei se ole mikään saamattomien laiskurien kielteinen menettelytapa, sillä siinä päinvastoin piilee suurin ja mahtavin voima – se voima, joka lopulta on vievä voittoon. »Autuaat ovat

¹⁾ Vert. tämän kirjoitussarjan IV lukua Omantunnon heinäkuun numerossa: »Autuaat ovat köyhät“.

²⁾ Raamatun komitea suomentaa „lapsiksi“. Miksi? Kreikkalaiset sanat *hyioi theou* merkitsevät „Jumalan pojiksi“, kuten vanhassa suomennoksessa seisookin.

³⁾ Se joka tämän kertomuksen johdosta ilmettelee, että Jeesuksen oppilailla oli miekat, muistakoon, että Jeesus vähää ennen oli kehottanut heitä hankkimaan miekkoja (Luk. XXII: 35-38). Hän, joka edeltäksin klärvoajantisesti näki hengessään, mitä piti tapahtuman, tahtoi nähtävästi antaa kouraantuntuvan opetuksen väkivallan vääryydestä.

sävyisät rauhantekijät, sillä he saavat *periä maan*». Maa ja kaikki valta maan päällä on lopulta oleva heidän. Tämä voi tarkoittaa jokaista opetuslasta yksityisesti, se voi myös tarkoittaa sitä tulevaa aikaa ihmiskunnan historiassa, jolloin yleensä ollaan luovuttu väkivallasta ja uskotaan ainoastaan totuuden ja rakkauden valtaherruuteen. Silloin ne »Jumalan pojat» jotka suurimmalla tarmolla ovat kehittäneet itsessään vastaavia ominaisuuksia, epäilemättä joutuvat neuvonantajain ja johtajain asemaan.

VI.

„Autuaat ovat puhdassydämiset“.

Autuudenjulistuksista seuraavat nyt järjestyksessä kolmas ja kuudes, jotka nekin kuuluvat yhteen. »Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen», sanotaan kolmannessa (kreikkalaisen tekstin järjestys) ja kuudennessa lisätään: »autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan». Heti ensi kuulemalta tuntuu vallitsevan jonkinmoinen yhteys »lohdutuksen» ja »Jumalan näkemisen» välillä, sillä epäilemättä murheelliselle sielulle olisi suureksi lohdutukseksi nähdä Jumala, ja tämä yhteys käy ilmieläväksi, kun heitämme silmäyksen värsyjen sisälliseen merkitykseen.

Jeesus taas näyttää uuden puolen opetuslapsen sieluelämästä. Hän sanoo, että heidän tulee olla puhdassydämiä, vilpittömiä, viattomia – »niinkuin lapset, jotta he voisivat tulla taivaitten valtakuntaan» (Matt. XVIII: 3, Mark. X: 15). »Sydämellä» Jeesus nähtävästi tarkoittaa ihmisen tahtoa, koska hän sanoo, että »sydäimestä lähtee pahoja ajatuksia, murhia, aviorikoksia, haureuksia, varkauksia, vääriä todistuksia, rienauksia, jotka ihmisen saastuttavat» (Matt. XV: 19, 20). Puhdassydämiset ovat siis ne, jotka ovat poistaneet tahdostaan kaikki saastat; kreikkalainen sana *katharos* merkitsee »puhdas, tyhjä, vapaa».

Opetuslapsi on ihminen, joka on vapaa kaikista semmoisista himoista ja haluista, jotka muuten ovat tavallisia vieraita ihmisten sydämessä. Mutta juuri tämän »puhtautensa» eli »tyhjiyytensä» tähden hänen sydämensä usein on murheen vallassa. Kun ihmisen tahto on täynnä itsekkäitä haluja, silloin hän myös on täynnä elämän ja toiminnan halua, ja murhe valtaa hänet ainoastaan sellaisina hetkinä, jolloin hän toiveissaan pettyy. Mutta kun ihminen on puhdistanut tahtonsa itsekkyydestä – ainakin sen alhaisemmista ilmenemismuodoista –, niin ettei hän tiedä tahtovansa mitään pahaa eli itsestä, silloin hänen sydämensä kynnyksellä odottaa alakuloisuuden ja yksinäisyyden henki, ja vaikei hän päästäisi sitä henkeä sisään, ei hän iloitakaan saata, vaan hänen sielunsa pysyy murheellisena. On aivan kuin hän surisi itsekkyytensä kuolemaa; kreikkalainen sana *penthountes*, jota käytetään alkutekstissä, tarkoittaa varsinaisesti niitä surevia, jotka surevat jonkun kuolemaa.

Mutta, niinkuin Jeesus sanoo, »murheelliset saavat lohdutuksen – he saavat nähdä Jumalan». Kun sydän on puhdas himoista, kun tahto on vapaa itsekkyydestä, silloin hengen ääni voi kuulua, silloin sen voima voi tuntua, sen majesteettisuus näkyä ihmisen sisimmässä sielussa. Silloin opetuslapsi saa nähdä totuuden ja tuntea mestarin voiman omassa hengessään; silloin hän saa seistä elävän Jumalan edessä ja tulla täytetyksi Jumalan autuaallisella ilolla. Ei niin, että hänen alempi minänsä tai hänen lihalliset silmänsä saisivat nähdä Jumalan, sillä niin »ei ole kukaan Jumalaa koskaan nähnyt», kuten Jeesus sanoo; vaan hänen korkeampi, henkinen minänsä, joka itse on Jumalasta, se avaa silmänsä ja näkee Isän. (Joh. VI: 46). Ja onko sen korkeampaa ja parempaa lohdutusta? Tosiaan opetuslapsen suurin lohdutus ja autuus on hänen oma salattu sieluelämänsä kaikkine ihmeineen ja ilmestyksineen.

VII.

„Autuaat ovat laupiaat“.

Jeesus kuvaa autuudenjulistuksillaan millaisen sen ihmisen täytyy olla, joka opetuslapseksi vihitään ja vastaanotetaan »taivasten valtakunnan» jäseneksi. Hän sanoo, että vihityt opetuslapset elävät vapaaehtoisessa köyhyydessä, että he ovat rauhantekijöitä, jotka eivät koskaan käytä väkivaltaa, vaan ainoastaan siveellisillä keinoilla ja hengen miekalla taistelevat totuuden ja oikeuden puolesta, ja että he ovat puhdassydämiä ihmisiä, joilla ei ole minkäänmoisia itsekkäitä haluja ja pyyteitä. Nyt hän vielä lisää neljännessä ja viidennessä julistuksessaan – »autuaita ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä heidät ravitaan»; »autuaita ovat laupiaat, sillä heidän osakseen tulee laupeus» –, että opetuslapset ovat ihmisiä, joita elähyttää ainainen halu itse tehdä oikein⁴⁾ ja samalla osottaa muita kohtaan rajatonta sääliä, anteeksiantamusta ja armahtavaisuutta. Itse asiassa näiden kahden julistuksen sisällinen yhteys heti pistää silmiin. Ihminen, joka on siihen määrin voittanut oman itsekkyytensä, ettei hän koskaan tahtoisi rikkoa Jumalan tahtoa, maailman siveellisiä lakeja vastaan, vaan että hän päinvastoin aina palaa halusta juuri täyttää Jumalan tahtoa ja palvella ihmiskunnan henkistä kehitystä, se ihminen tietää, kuinka pitkä ja monivaiheinen hänen oma kulkemansa taistelun ja voiton tie on ollut, eikä hän koskaan kadota mielenmalttiaan eikä lempeyttään, kun on kysymys toisen ihmislapsen heikkoudesta ja lankeemuksista. Hänen sydämensä on täynnä laupeutta ja sääliä. Hänen puoleensa voivat kaikki luottamuksella kääntyä omantunnon- ja sieluntuskissaan. Hän ei ketään tuomitse, ainoastaan neuvoo ja rohkaisee.

Näemme täten, kuinka autuudenjulistukset, pareittain ryhmitettyinä, yhdessä muodostavat eheän kokonaisuuden. Niiden avulla Jeesus, kuten huomautimme, antaa meille yleispiirteisen kuvan veljeskuntaan hyväksytyin opetuslapsen sieluelämästä ja samalla hänen suhteestaan maailmaan. Tämä merkitsee toisella kielellä, että hän kuvaa meille, mitä ominaisuuksia ja hyveitä opetuslapseksi pyrkijän on täytynyt itsessään kehittää:

1. Opetuslapsi elää vapaaehtoisessa köyhyydessä. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee irrottaa sydämensä kaikesta maallisista. Maailman lapsi pyrkii rikkauteen, opetuslapseksi pyrkijä vaeltaa köyhyyttä kohti, käyttäen rikkauksiaan muiden hyväksi.

2. Opetuslapsi on rauhantekijä maan päällä. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee välttää kaikkea semmoista, joka ihmisten yleistä veljeyttä häiritsee. Maailman lapsi pyrkii valtaan ja mahtavuuteen, opetuslapseksi pyrkijä vaeltaa nöyryyttä ja ylenkatsetta kohti, käyttäen valtaansa ainoastaan siunaukseksi muille.

3. Opetuslapsi on puhdas sydäimestään. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee taistella kaikkia pahoja himoja ja itsekkäitä haluja vastaan, jotka hänen sydäntään eli tahtoaan saastuttavat. Maailman lapsi pyrkii nautintoon ja aistillisiin iloihin, opetuslapseksi pyrkijä vaeltaa itsensäkieltämistä, puhtautta ja henkistä murheellisuutta kohti, käyttäen kaikkia alempia taipumuksiaan hyvän palvelukseen.

4. Opetuslapsi on vanhurskas ja laupias. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee luopua kaikesta rakkaudettomasta muiden arvostelemisesta ja tuomitsemisesta ja yksinomaan kehittää itsessään tahtoa ja kykyä kieltäytyä pahasta ja vääryydestä ja tehdä hyvää, jota vastoin maailmanlapsi mielellään käyttää ymmärrystään muiden halventamiseksi.

Emmekö nyt huomaa, että nämä neljä ominaisuutta vastaavat niitä neljää askelta, jotka nykyaikaisten teosofisten oppien mukaan muodostavat n. k. valmistavan tien? Itse valmistava tiehän on »opetuslapsen koetusaika. Hänen tulee luopua alemmasta minuudestaan ja toteuttaa ylempi. Oltuaan suuremmassa tai vähemmässä määrässä yhteiskunnallinen eläin hänen tulee muuttua eläväksi, inhimilliseksi hengeksi. Hänen tajuntansa pitää irtautua hänen personallisuudestaan ja nousta jälleensyntyvään yksilöön, sen pitää hylätä kuolevainen yhtyöksensä kuolemattomaan. Ja vasta sitten kun hän tietää itsensä hengeksi ja tuntee puhtaasti ihmimillisen tehtävänsä, vasta sitten hän »vihitään» ja astuu tielle». ⁵⁾ Ja valmistavan tien neljä askelta ovat: 1. Kyky erottaa todellinen epätodellisesta,

⁴⁾ Tekstissä käytetty kreikkalainen sana *dikaiosyne*, suomennettuna „vanhurskaus“ merkitsee oikeastaan „oikeus, oikeudellisuus“.

⁵⁾ Pekka Ervast. Valoa kohti. Toinen painos. Siv. 82.

joka vastaa köyhyyden hyvettä. 2. Välinpitämättömyys epätodellisesta, joka vastaa vallasta poispyrkimistä. 3. Kuusi hyvettä (kts. Valoa kohti, siv. 83-87), jotka vastaavat sydämen puhdistamista. 4. Pelastuksen kaipuu, joka vastaa vanhurskauden janoa.

Epäilemättä kahdeksassa autuudenjulistuksessa kuvattu opetuslapsen asema on tulos juuri siitä kehityksestä, jota teosofia kutsuu puhdistuksen valmistavaksi tieksi. Ja kun tämän ymmärrämme, kysymme melkein ihmettellen, eikö kristikunnassa sitä ennen ole huomattu. Eikö kukaan kristitty ole seurannut Mestarinsa jälkiä niin kauas, että hän olisi kulkenut valmistavan tien ja päässyt Veljeskunnan jäseneksi? Eikö kukaan kristitty opettaja Jeesusta ja ensimmäisiä apostoleita ja kirkkoisia lukuunottamatta ole totuutta tiennyt?

Mitä me tähän kysymykseen vastaamme?

On kyllä. Mieleemme muistuu heti se suuri keskiaikainen laitos, jonka tarkoituksena oli suorastaan kasvattaa ihmisiä Jeesuksen seuraajiksi. Niin paljon pahaa kuin onkin puhuttu ja yhä vielä puhutaan *munkkilaitoksesta*, on se epäilemättä alkuaan ollut taivaisia tavoitteleva institutioiden. Ihmisiä kutsuttiin pois maailman hyörintästä ja pyörintästä, jotta he olisivat tilaisuudessa kehittämään itsessään niitä hyveitä, joita Jeesus vaati opetuslapsiltaan. Ajateltiin, että tämä paremmin menestyisi hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä ja kokemus todisti, että se monelle munkille onnistui.

Että luostarielämän todella tuli vastata opetuslapsiksi pyrkijän valmistavaa tietä, näkyy selvästi n. k. munkkilupauksista, joita oli kolme:

1. Köyhyydenlupaus.
2. Tottelevaisuudenlupaus.
3. Siveyden- eli naimattomuudenlupaus.

Nämä lupaukset ja niistä aiheutuva määrätty ulkonainen elämä olivat symboleja eli vertauskuvia siitä henkisestä kehityksestä, josta Jesus puhuu autuudenjulistuksissaan. Ulkonaisen köyhyyden tarkoituksena oli muistuttaa munkkia kaiken maallisen katoavaisuudesta ja kääntää hänen mielensä pois ajallisista. Ulkonaisen tottelevaisuuden tarkoituksena oli opettaa munkille, että todellinen hallitsija ei ole se, jolla on ulkonaista valtaa, vaan se, joka oman itsensä voittaa. Ja vihdoin oli ruumiillisen siveyden tarkoituksena opettaa munkkia sydäntään puhdistamaan ja tahtoaan voimistamaan, mikä oli ainoa tapa säilyttää ulkonaista puhtautta. Neljäs ominaisuus – vanhurskauden jano, pelastuksen kaipuu – seurasi luonnollisesti edellisiä ja oli samalla niiden edelläkävijä. (Vrt. Valoa kohti siv. 87).

Benediktus Nursialainen, joka vuonna 529 ensimmäisenä määräsi nämä luostarisäännöt, tiesi, mitä hän teki. Hän perusti laitoksen, joka oli suureksi siunaukseksi pimeällä keskiajalla, ja joskin monessa luostarissa henkinen elämä unohtui ja ulkonaiset muodot saivat peittää sisällisen kurjuuden, oli taas toisia vuosisatojen kuluessa, joissa moni mystikko kasvatettiin valtakunnan jäseneksi ja Jeesuksen välittömäksi opetuslapsiksi. Kaikista asioista pitää paikkansa raamatunlause: »puustaavi kuolettaa, mutta henki tekee eläväksi». (2 Korint. III: 6).

Pekka Ervast.